

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminéc'a.

Pretiuu abonamentului:	Pretiuu insertiunilor:	Corespondintiele se se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.— cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ 1/2 anu . . . 2 „ 50 „		
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . 7 „ — „		
„ „ „ „ 1/2 „ . 3 „ 50 „		

Invitare de prenumeratiune

la

„BISERIC'A si SCOL'A“,

fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Conditiiunile de prenumeratiune sunt: pentru monarchi'a Austro-Ungariei 5 fl. v. a. la anu; 2 fl. 50 cr. la 1/2 anu.

Pentru Romani'a 7 fl. la anu; 3 fl. 50 cr. la 1/2 anu.

Rugàmú pre cei ce dorescu a prenumera fóia nóstra, ca se grabésca cu insinuarea abonamentelor, pentru ca se ne scimu orientá cu tiparirea esemplarielor.

➡ Dela nr. viitoriu foi'a se va spedá numai la prenumeranti.

Redactiunea.

Biseric'a si scol'a.

Daca nu vom desconsiderá celea ce in timpulu presinte se petrecu in giurulu nostru, si daca vom cugetá, cá astadi in tóte clasele societatii, se vede o ingrigire mare de viitoriu, neincredere, nesecurantia, si lipsa, atunci pare cá ar fi la locu intrebarea: unde? cum? si prin ce s'ar putea recastigá éراسi liniscea, increderea si asigurarea in aceste timpuri grele?

Candu dicemu timpuri grele, nu intielegemu numai stramutarile politice, imbunaóra crisele de ministerii din patria si din afara, ori cris'a cea mare orientala, ce tiene Europ'a intréga in nedumerire, ci intielegemu si calamitatile cele multe, ce de cátiva ani incoci pre neasteptate au venitu preste patri'a nóstr'a, si preste poporulu nostru, apoi mai intielegemu si consecintiele acelor calamitati, ce apasa greu pre poporulu nostru, care tóte la olalta se pare a fi produse de situatiunea cea grava de astadi.

Daca sta asertulu nostru, cá ne aflamu intr'o situatiune grava, cá traimu in timpuri critice si grele,

— despre ce credemu, cá nu se indoiesce nimene; — atunci trebuie se cautàmú fara amenare, cum, si prin ce midilóce se devingemu aceste crise si greutati apasátore? si se ne asiguramu liniscea nostra sufletésca, asiguranti'a, si mantuirea nóstra?

Pentruca se putemu resolví in modu practicú acésta intrebare, avemu se consultamu trecutul nostru. Se vedemu mai fost'au asemenea timpuri grele si in dilele parintiloru nostri, si cum se ajutau ei in asemenea imprejurari? Urmandu acést'a, vom aflá, cá da, au trecutu si preste betranii nostrii multe timpuri critice [si grele, si cá in asemenea timpuri grele, scutulul lorú erá mai antaiu biseric'a, apoi scol'a cea instituita pre langa biseric'a, si sub conducerea bisericiei.

Aceste dóue sanctuarie a fostu scutulul si mantuirea parintiloru si a strabuniloru nostri in tóte timpurile, ele ne conservara cea ce avemu mai scumpu, religiunea si limb'a, liniscea sufletésca, asigurarea si increderea, pentru aceea le si consideramu noi acestea de celu mai pretiosu tesauru alu nostru.

Nu voimu a cercetá de asta data impregiurarile si conditiunile, in care s'a aflatu in trecutu biseric'a si scol'a nostra, dar una totu trebuie se amintimu, si anume acea impregiurare: cá desi biseric'a nostra pana de curendu erá subjugata, ér scolele nostre inchise, pentru noi; totusi ele si in acésta stare si putetiune trista au fostu unu scutu puternicu alu sustinerii nóstre, si dóra mai puternicu dacátu in starea libertatii de astadi, candu suntemu invidiati de multi pentru constitutiunea nóstra bisericésca cea frumósa si liberala.

Da, este frumósa, este liberala si chiar de invidiatu constitutiunea nóstra bisericésca, numai cátu are in sine o clausula, pe carea n'a cerut'o si n'a dorit'o biseric'a, o clausula, ce, ca si o gaura mica la o naia, este in stare a o periclitá, si acést'a este clausul'a prea inaltei sanctiunári, prin care se dice: „cá decisiunile acelea din constitutiune, care se referescu la afacerea scolara, au a se aduce in consonantia cu art. de lege 38. din 1868.“

În contra acestei clausule a remonstratu congrésului nostru primu la timpulu si locul seu, dar acésta remonstrare pana acuma n'a obtienutu rezultatulu doritu.

Prin acea clausula scóelele bisericeii nóstre, adeca scóelele nóstre confessionali sunt supuse controlului statului, nu numai din punctu de vedere alu inspectiunii supreme, dar asia dicendu mai din tóte punctele de vedere. Astfeliu statulu controléza planulu de invetiamentu, controléza cartile scolare, léf'a si pensiunea invetiatoriului, feriile scolare, umblarea prunciloru la scóla, modulu construirii localitatiloru scolare, si altele; ér daca confessiunile nu s'ar acomodá recerintieloru legii statului, dupa admonitiunile prescrise, scól'a se ia de sub conducerea bisericeii, si se predá conducerii comunei, respectivu din scola confessionala se preface in scola comunala, a statului.

Póte va reflectá cineva, ce-i pasa bisericeii, daca se va si luá scól'a din man'a ei, cáci daca biseric'a in timpurile mai de demultu au pututu sustá si fara de scoli, imbunaora atunci, candu acestea érau inchise, de ce se nu póta sustá si pe viitoriu, chiar si cu scolele comunali? Ei! dar nu este asia. Credemu si noi, cá biseric'a va sustá, dar intrebarea este, cum va sustá?

În timpurile vechi, candu nu erau scole, suplinea biseric'a lips'a de scole, ea invetiá pre credintiosii ei celea mai de lipsa asia, cum putea; dar ii invetiá se nu se departeze de principiile bisericeii si ale moralei, ii invetiá se fie independinti si liberi, se fie suverani si ómeni de caracteru; si asia mai alesu in timpuri grele, ca si o maica buna í ocrotea la sinulu ei, ca se nu se pericliteze. Acést'a in timpurile mai vechi, ér in cele mai nóue s'a facutu prelanga fiecare biserica câte o scola confessionala, mai mica séu mai mare dupa putintia, care se crésca tinerimea in legatura strensa cu biseric'a.

Se ne intipuiamu, cá aceste scoli confessionali, din multe cauze de tóte s'ar preface in comunali, cea ce s'a intemplatu prin multe locuri deja, se ne intipuiamu, cá la acelea s'ar aplicá invetiatori de alte confessiuni si chiar de alte nationalitati, cea ce legea nu eschide la scolele comunali, apoi se ne mai intipuiamu ce crestini, ce ortodocsi vor fi elevii esiti din acele scoli la timpulu seu? Ni se va reflectá, cá preotulu fiecarei confessiuni are dreptulu se propuna religiunea, o scimu si noi acést'a pré bine, dar scimu si acea, cátu si ce póte face catechetulu in 2—3 óre pe septemana cu elevii sei, si ce póte face unu invetiatoriu de alta confessiune in 20—30 ore pe septemana cu aceasi elevi, cari elevi au se fie cu timpulu membrii bisericeii.

Nu numai noi suntemu ingrigiti de acést'a, dar tocma si aceia, despre cari n'am fi presupusú ingrigire; insusi clerulu catolicu cu episcopii in frunte sfatuesce, cátu potu pre credinciosii sei, a se ferí de scoli comunale, si a-si sustienea pre ale loru cele confessionale, totu din temeri ca si ale nóstre. ¹⁾

¹⁾ A se vedé „Gazet'a Trans.“ nr. 8. despre cerculariulu Episcopului rom. cath. F'o garasi din Transilvania.

Ba, noi avemu cauza, se ne tememu si mai tare, cáci daca episcopii catolici prevedu in scóelele comunali o lovitura pentru catholicismu nu este totodata periclitatu principiulu magiarismului, precandu la noi si religiunea si nationalitatea sunt puse in pericolu. Se scie, cá dupa constituti'a bisericeii nóstre, sórtea bisericeii este in man'a poporului nostru, elu alege preoti, protopopi, episcopi, metropolitu, se intielege nu de a dreptulu ci prin deputatii sei; totu elu alege deputati sinodali si congressuali. Ei bine, daca poporulu acést'a nu va fi crescutu in scole confessionali in spiritulu bisericeii, ci in de cele comunali, prin dascali straini, cum va pricepe elu rolulu si detorintiele sale in biserica, cum va intrebuintiá elu drepturile cele frumóse, ce i le dá constituti'a bisericeii, óre nu le va folosi toemai de arma in contra bisericeii? lasamu se judece bunulu cetitoriu.

Nu voimu a atacá legea statului pentru instructiunea publica, nici nu dicemu, cá acea n'ar lasá multe si frumóse drepturi si confessiuniloru. Din contra legea dá multe drepturi frumóse confessiuniloru, numai cátu acestea, si mai alesu a nóstra confessiune inca n'are midilócele, care se-i inlesnúca a se folosi de acele drepturi, si asia numai printr'o incordare si silintia mare, se potu aduce si scolele nóstre acolo, unde pretinde legea tierii.

Deci, daca strabunii nostrii ni au lasatu o mostenire asia de pretiosa cum este biseric'a nóstra, o mostenire, pe care ei au sustienut'o intre cele mai grele timpuri si impregiurari, este detorinti'a nóstra imperiosa, se o aperamu de totu ce i-ar putea stricá, se o sustienemu intacta, ca se o lasamu si noi de mostenire urmasiloru nostrii. Dar pentruca se o putemu sustiené curata si nevetemata, este de lipsa intre impregiurarile de astadi, se ni sustienemu mai antaiu scolele confessionali, cáci durere, am ajunsu timpuri, in cari trebuie se dicemu, cá pierdiendu scól'a vom pierde si biseric'a si inca toemai prin scola, séu celu pucinu, nu o vom avé cum o avemu astadi, romana si ortodoxa. Decátu cu scolele ce tindu a denaturá pe omu, a-i rapí caracterulu seu nationalu, mai bine fora ele, mai bine remana poporulu neinvetiatu, decâtu reu invetiatu.

Curmamu aici pentru astadata, cu observarea cá aceste le am scrisu sentiendu-ne detori cu ele, dar le am scrisu si din acelu indemnu, cáci fórte adeseori audimu de prefaceri de scoli confessionali in comunali, si pentruca chiar din reportulu officiosu dupa lun'a Ianuaru 1877. alu inspectorului reg. de scóle din Aradu, adresatu comitetului administrativu alu Comitatului, am vediutu mai multe dintre scolele nóstre confessionali admoniate, si amenintiate, in fine le-am scrisu, ca se atragemu si noi atentiunea mai alesu a organeloru nóstre scolari mai departe de centru asupra scoleloru nóstre confessionali, si asupra pericoleloru ce ni potu aduce scolele comunale, in viéti'a nóstra nationala si bisericeésca.

Originea si insemnatatea ceremonielor botezului cu pactic'a lui.

(Incheiere).

Pregatiri speciale la primirea botezului nu erau impuse deocamdata. Dela celu botezandu se recerea marturisirea de credintia in imperati'a lui Ddieu si in intemeiatoriulu ei, marturisirea cã Isusu Cristosu este Mesia celu promis. Apostolii in modulu acest'a admiteau la botezu, fora nici unu scrupulu, cete intregi de ómeni, cari nu aveau nici cãtu de pucina cunoscintia de invetiatur'a creștina, inșã credinti'a lor pentru acea erã unu simțiu nedesvoltatu, mai multu dorintia decãtu consciintia determinata. Actulu botezului se terminã in forma de intrebari si respunsuri. Pe celu botezandu lu-intrebau cã, lapedã-se de satan'a, adeca de traiulu lui de mai nainte, si, dedicã-se lui Cristosu ?

Este inșã o intrebare fôrte momentósa, despre carea noi nu aflamu urme in testamentulu nou, aceea, cã óre santii apostoli botezat-au si copii mici, ori nu au botezatu? Dupre invetiatur'a apostolésca, copilulu daca are tata creștinu, ori mama creștina, deja e santu, ¹⁾ adeca este osebitu de mas-s'a paganiloru si a judeiloru, prin faptulu cã genitorii lui sunt creștini, si ca atari sunt capabili de a-lu sanctificã; prin urmare si elu are dreptu la biseric'a creștina, pentru cã e unu fiitoriu creștinu. Dara din faptulu, cã apostolii au botezatu si familie intregi, resulta, fora indoiéla, adeverulu cã ei au botezatu si pre copii, pentrucã copii mici desu sunt necapabili de credintia, ei cu atãtu mai multu sunt aplicabili de-a primi botezulu, fiinducã togma prin acestu charu se revérșã in ei capacitatea si atragerea pentru Cristosu, din carea apoi se nasce credinti'a. Inșã, ce feliu de procedura a urmatu apostolii la botezarea copiiloru, despre acéșt'a ei nu facu nici o mentiune. Totusi de mare insemnatate sunt in acestu respectu cuvintele lui Origenu din secol. III.: „*Ecclesia ab apostolis traditionem suscepit, etiam parvulis baptismum dare.*“ adeca: biseric'a a primitu din tradițiunea (predani'a) apostolésca a botezá si pre cei micuti.

Inca si botezulu substituitu pentru cei morti erã in practica pe timpulu apostoliloru, despre care apostolulu Pavelu amintese ca de unu obicei caracteristicu. ²⁾ Acest'a s'a efectuitu fora indoiéla pentru aceia, cari manifestandu-si dorinti'a de a se botezá, incetau din viétiã mai nainte de ce si-ar fi potutu realisã dorinti'a lor. In astfeliu de impregiurare, pentru celu mortu botezau pre unulu dintre rudeniile lui, ca se marturisésca publice despre celu mutatu din viétiã, care dupre dorinti'a si simțimintele sale a moritu ca membru alu bisericiei, si ca prin acéșt'a se midilocésca intrevenirea bisericiei in partea lui, de carea cei morti nebotezati nu potu a se impartesí. Obiceiulu acest'a a remasu in bisericã si dupa period'a apostoliloru, pentru cã

Tertulianu din secol. II inca amintese de elu: „*Si autem baptisuntur quidam pro mortuis, videamus an ratione*“ ¹⁾ = Daca unii se botéza pentru cei morti, se vedemu caus'a.

Dar si ritulu botezului, ca celea mai multe institutiuni creștine, numai in timpu si cu dezvoltarea bisericiei a primitu o dezvoltare mai estinsa. In timpulu persecutiuniloru botezulu publicu, fiindu impreunatu cu pericolu de multeori, se administrã in locuri ascunse, in bái, in pesteri, cripte, catacumbe etc.

Pana candu biseric'a a dobanditu libertatea ce-i se cuvinea in statu, pana atunci in cultulu ei s'a repetatu peste totu formele celea mai primitive si simple, prin urmare si in ceremoniele botezului. Inșã dela regularea institutiunei *catechumeniloru* si inaltierea ei la valóre universalã, si mai vertosu dupa incetarea persecutiuniloru, la botezu nimenea nu erã admisu fora preparare de unu anu si pana la trei ani in scolele catichetice creștine. Botezulu acum nu se comunicã decãtu adultiloru, celoru in versta, si inca numai in anumite dile si locuri. Aceste dile erau Pascilesi, mai alesu sambat'a mare, Rusaliele, in orientu si Botezulu Domnului.

La Pasci se botezau pentru amentirea de mórtea si invierea lui Cristosu, insemnandu desbracarea celoru botezati de pecate, si invierea loru in o nóua viétiã dobandita prin botezu. La Rusalii, pentru aducerea aminte de pogorirea spirituluu santu preste apostoli, carele este acelasi haru spiritualu, ce se comunica prin botezu. Trebuie se observamu inșã, cã termenele acestea erau obligatorie numai cu privire la cei sanatosi, ér celoru bolnavi li erã permisu a se botezá in ori ce timpu.

Asemenea s'a hotaritu locul pentru botezu, odata pentru totdeuna. Acestu locu, mai antaiu, erã unu feliu de edificiu lateralu a bisericiei, numitu *baptisteriu*, cu dóue despartieminte, unulu, in care se facea profesiunea de credintia, si altulu unde stã vasulu cu apa pentru botezu, séu *colimvitr'a* (colimbetra, piscina). Pana in secolulu VI. baptisteriulu formase o incapere osebita de bisericã, éra de atunci s'a obicinuitu a se constrúi in pronaulu, si mai apoi in tind'a séu nartic'a bisericiei. Astfeliu de baptisterie sustau si pana astadi in Pisa, Bononia si Florentia ²⁾ et.

Atãtu la botezulu copiiloru cãtu si la adulti, inca din seculii primari ai bisericiei, s'a simțitu trebuinti'a de *nasi*, cu indetorierea de-a suplini credinti'a copiiloru in botezu cu profesiunea credintiei lor; ei adeca respundu pentru copii la intrebarile preotulu, esprima convoirea loru de-a primi botezulu, si garantéza bisericiei, cã fii loru spirituali vor pazi cu fidelitate harulu primitu in santulu botezu; éra, dupa botezu, daca copii remanu orfani, ori negrigitu, detorinti'a nasiloru este se

¹⁾ Rom. IX 10. ²⁾ I. Corint. 15. 29.

¹⁾ Tertulian de resur. carn. 48. ²⁾ Broughton Lexicon cuv. baptisterium.

pórté grige de ei si de binele loru sufletescu; pentru aceea, se si numeau ei garanti séu chizesi (sponsores, fidejussores).¹⁾

Dupa aceste cunoscintie generale despre botezu, se trecemu acum in specialu la practic'a lui. Aici voiu avea in vedere chipulu in care s'a celebratu si trebuie a se celebrá tain'a botezului, pentruca preotii se scie si se cunósca formele regulare la administrarea botezului in biserica ortodoxa de resaritu. Unde aceste forme lipsescu, ei se caute a le restituí, éra celea straine de biseric'a nóstra ortodoxa, se le lapede ca neconvenabile cu traditiunea si pracs'a bisericeii. Pe câtu se póte, voiu urmá ordinea din euchologiu (molitvenicu) in sa cu unele scurtari, pentru a incungirá repetitiunile prea dese.

Mai antaiu, candu cineva doresce a se botezá, nasiulu ori nasi'a se presinta si sta cu elu inaintea usiloru bisericeii, asia s'a practicatu acést'a totdeuna in biserica, in semnu, cà catecumenulu (invetiachelulu) ori copilulu, ca servulu pecatului originalu si fiulu maniei, nu este vrednicu a intrá in cas'a lui Ddieu. Aici la usile bisericeii lu-intimpina pre elu in regula preotulu, si descingendu-lu de hain'a sa, sufla preste faci'a lui de trei ori insemnandu prin acést'a, cà precum Ddieu prin suflarea sa a saditu viéti'a in omulu celu d'antaiu, ér mantuitoriulu Cristosu prin suflare a datu apostoliloru spiritulu santu si puterea de a face minuni, asia si botezandulu prin suflarea preotului, din mórtea sufletului, se prospereze in o viétiá spirituala. Celu ce mai nainte a fostu servulu satanei, de acum se fia locasiulu spiritului santu. Pentru aceea, dupa seversirea unoru rugatiuni prescise in euchologiu, preotulu si adauge cuvintele: „Gonesce dela densulu pre totu vicleanulu si necuratulu d'ochu, si-lu fá pre elu óie cuventatórie turmei cei sante, Cristosului teu, membru cinstitu bisericeii tale, fiu si mostenitoriu imperatiei tale etc.“ Acést'a in sa nu insemnéza, cà botezandulu este energumenu, indracitu, séu cutare fiintia supusa ori stapanita in realitate de demoni, ei, precum am disu mai nainte, omulu in urmarea pecatului seu originalu séu stramosiescu, fiindu servulu satanei si victim'a condamnarei eterne, prin botezu elu scapa de acésta servitute si eliberandu-se de legaturile pecatului, se face fiulu lui Ddieu si mostenitoriulu salutei eterne. — Apoi preotulu continuandu actulu botezului mai de parte, intréba de trei ori: „Lapedi-te de satan'a, si tóte lucrurile lui, si de toti angerii lui, si de tóte slujbele lui, si de tóta truff'a lui?“ La intrebarile de facia raspunde séu celu ce se botéza, daca e in versta, séu nasiulu, daca e infante.

Acést'a parte preparatóre a botezului are o origine de cea mai inalta anticitate in biserica, si este cunoscuta de teologi sub numirea de exorcismu, pentruca dela secol. III. incependu, se seversia de tagm'a exorcistiloru, séu gonitorii

spiriteloru rele, si de atunci precum vedemu, ea s'a conservatu in tóta genuitatea si pana astadi in biseric'a orientala.

Misiunea exorcistiloru constá in insemnarea crucei preste cei de botezatu si cari patimeau de spirite rele, chiamau numele lui Cristosu, puneau manile si suflau de trei ori peste ei. Astadi ritulu acést'a lu-seversiescu preotii, ei, mai nainte formá o parte osebita in botezu, se vede si din molitveniculu nostru, in care aflamu: „Rugatiunea la facerea catechumenului (oglasnicu)“ adeca a celui ce se chiama la botezu, si, separata de acést'a, „Ronduiél'a santului botezu.“

Se vedemu acuma, ce insemnate au la botezu exorcismii séu lapadarile?

„Lapedi-te de satan'a?“ Precum botezulu ne curatie de pecate, si ne face fiii lui Ddieu si mostenitorii imperatiei lui, asia fora botezu, noi am remané pururia servii satanei si victim'a condamnarei eterne. Asia dara, cu dreptu cuventu ne intréba biseric'a nainte de tóte: lapedámu-ne de satana? si daca ne lapadámu, voimu a servi eschisivu lui Ddieu? pentru-cà, dupre dis'a mantuitoriului, nime nu póte servi la doi domni (Mat. 6 24.)

„Si de tóte lucrurile lui?“ Corpulu si lumea sunt doue midilóce, prin care poftetele celea rele, ne ispitescu pre noi, si pecatele nóstre cu dreptulu se potu numí lucrurile satanei; pentru aceea, candu ne lapadamu de acestea, totodata ne promitemu inaintea lui Ddieu, cà renuciandu la servitiulu spiritului reu, si incingandu-ne cu arm'a credintiei, vom luptá cu barbatia contra lucruriloru lui, adeca in contra pecatelor.

„Si de tóte slujbele lui?“ Prin aceste slujbe, biseric'a a intielesu órecandu jocurile teatrale, procesiunile pompóse, ce paganii le arangiau in onórea idoliloru séu a Dieiloru mincinosi, la care crestini nu poteau se participe fora vatemarea simtiului loru crestinescu, fora periclitarea credintiei si a moralului loru. „Postea dicis: omni pompae ejus. Pompae diaboli sunt: theatrorum insaniae, equorum cursus in hippodromis et venationes = dupa acést'a di: de tóta pomp'a lui (slujba). Pomp'a ori slujbele diavolului sunt: nebuniile teatreloru, alergarea cu caii in hipodromuri si venetórele.“¹⁾ Lapedarile s'a obicinuitu la botezu chiar dela inceputulu crestinatatiei. Tertulianu si Vasiliu celu mare, le numera intre celea mai multe ceremonii antice, a caroru origine se urca pana la apostoli.²⁾

Dupa aceste preotulu intréba mai departe: „Unesci-te (impreunezi-te) cu Cristosu?“ Éra celu ce se botéza, ori nasiulu, raspunde cu marturisirea credintiei, adeca rostesce de trei ori simvolulu credintiei. Recitarea intreitá a simvolului se face dupre esemplulu lui Petru, care cu trei marturisiri au reparatu celea trei lapadari de Cristosu.

Terminandu-se aceste lucrari, preotulu san-

¹⁾ S. Augustin de bapt. L. VII. c. 24 Tert. de bapt. c. 18.

²⁾ S. Ciril Iegusal. ³⁾ Tert. de Cor. Mil. c. 3. S. Vasiliu de Spirit. S. c. 27.

tiesce apă și unge pre celu ce se boteza cu untu de lemn santitu. „Post hanc professionem, ordine venit ad unctionem = dupa marturisirea credintei, urmèza ungerea.“¹⁾ Scopulu acestei ungeri este, ca precum orecandu atletii nainte de ce intrau in aren'a de lupta, si-ungeau corpulu cu oleu, asia si cei botezandi, ca atletii lui Cristosu, trebue se se pregatèasca cu ungere pentru botezu si la lupta in contra principiului de reu, in contra diabolului. „Venimus ad fontem: unctus es quasi athleta Christi, quasi luctamen hujus saeculi luctaturus = ne apropiemu la fantana (basinu); tu esti unu ca si atletu a lui Cristosu, ca si unu luptace, destinatu a se lupta in contra acestui veacu.“²⁾

Dupa ungere urmèza numai decatu afundarea in apa, respective in basinulu (colemvitr'a) cu apa, dicendu preotulu cuvintele: „Boteza-se servulu lui Ddieu N. N. in numele Tatalui, amin. Si alu fiului, aminu. Si alu santului Dnachu, amin. Acum si pururia si in viacii viaciloru, aminu.“ Acèsta formula de botezu si-are originea sa totu de la apostoli. Afundarea in apa se face de trei ori, in numele santei treimi: „Nec semel, sed ter ad singula nomina in singulas personas tingimur.“ = nu odata, ci de trei ori facemu afundarea, la fiacare nume a fiacarei persòne,³⁾ simbolisandu mórtea si mormentulu lui Cristosu, èra redicarea din apa, inchiuindu invierea lui cea de a treia di. „Sicut Christus mortuus est et tertia die resurrexit, sic et nos in baptismo morientes resurgimur. Nam quod infantem ter in piscinam immergimus, et ter educimus, id mortem Christi et post triduum resurrectionem significat = precum Cristosu a moritu si a treia di a invietu, asia si noi morti fiindu, inviemu prin botezu. Deorace pre copilu lu-afundamu de trei ori in basinu si de trei ori lu-ridicam, acèst'a insemnèza mórtea lui Cristosu, si invierea lui de a treia di.⁴⁾

Din acestea, vedemu. cà afundarea este regula generala la botezu. Esceptiune s'a facuta si se pòte face numai la cei bolnavi in patu (clinici) pe acestia nu-ii cufundau in apa, ci ii stropiau numai, si botezulu administratu astfelu se numia botezulu cliniciloru (baptismus clinicorum). Cufundarea s'a pract icatu in tóte bisericile crestine, pana in secol. XIII. candu apoi, biseric'a apusèna a introdusu in usu tornarea séu stropirea. Form'a botezului facuta prin stropire ori turnare, desì este valida, nu este permisa, pentrucà este contrarie regulei apostolice, care trebuie se fie respectata de tóte bisericile.

Ca complinire séu parte intregitóre la tain'a botezului s'a privitu din timpulu apostoliloru totdeuna ungerea cu santulu miru (chrisma).

Cufundarea in apa, propriu disu, este partea negativa a botezului, adeca spalarea de pecate, èra ungerea cu santulu miru, este partea lui positiva

séu impartasirea s. spiritu. Despre acèst'a se gasescu probe evidente in mai multe locuri din scriptura. Asia, cetimu in Faptele apostoliloru: „Èra apostolii cari erau in Ierusalimu audiendu cà a primitu Samari'a cuventulu lui Ddieu, li-au trimisu pre Petru si pre Ioanu, cari pogorandu-se s'au rugatu pentru ei se primèasca spiritulu santu, càci inca nici preste unulu din ei nu se pogorise, ci erau numai botezati in numele lui Isus. Atunci puneau manile preste ei si primeau spiritulu santu.“¹⁾

Si fiinducà punerea maniloru erà unita cu unu feliu de ungere facuta cu untu de lemn santu, pentru aceea si comunicarea santului spiritu se numesce in s. scriptura ungere: „Si voi ungere aveti dela celu santu.“²⁾

Ungerea cu oleu santitu este osebita de ungererea cu miru, care in timpulu apostoliloru se cuprindea in punerea maniloru. Pentru aceea se nu confunde preotii, séu se amestece ei santulu miru cu oleulu, nici se intrebuintieze pe unulu in locul altui'a. Acèst'a ar fi o eróre fórte grava, încatu copilulu botezatu, si nemiruitu, ar remané lipsitu de principiulu vietii regenerate prin botezu, adeca de darulu santului spiritu.

In timpurile primitive cei botezati, dupa ce esiau din baptisteriu se imbracau in vestminte albe, pe care ei le purtau dela Pasci neintreruptu pana la Rosalii. Vestmintele albe erau semnulu nevinovatiei si a curatiei dobandite in botezu, si deserviau ca indemnulu celoru botezati a pazi curati'a sufletului in tóta vièti'a loru. Èra dupa aceea, ele se puneau in bisericà spre pastrare, ca nisce documinte vii in contra acelor'a, cari si-renegau credinti'a. Asia d. e. pe timpulu arianiloru, unu locuitoriu din Cartagen'a, Elpidoforu, a statu multu timpu crestinu bunu si evlaviosu, in sa influentiatu de arieni, elu s'a lapadatu de ortodossia, facandu-se celu mai aprigu gonace alu ortodoxiloru. Intre cei, pe cari elu ii ducé la torture, erà odata si unu diaconu ortodoxu; acèst'a luandu din bisericà vestmentulu albu alui Elpidoforu dela botezu, cu ochii plini de lacrimi a eschiamatu dicandu: „Elpidoforu! acestea sunt vestmintele care te vor acusat pre tine candu vei stá inaintea dreptului judecatoriu! aceste te-au acoperitu pre tine candu ai esitu din bai'a santului botezu, si totu acestea te vor persecutat pre tine candu vei fi isbitu in flacarele mistuitoare, pentru cà tu te-ai imbracatu cu peccatulu ca cu o haina si ai calcatu cu nepasare fidelitatea promisa in botezu.“³⁾ Eusebiu scrie cà si Constantinu celu mare dupa ce s'a botezatu, imbracandu vestmentulu celu albu stralucitoriu, nu a voitu mai multu a imbracá purpur'a imperatèasca.

De aici a remasu pana astadi, cà nasii aducu cu copii la botezu o bucata de panza inalbita, din care ar fi se li se pregatèasca vestmentulu albu, dupa datin'a vechia. —

¹⁾ Constit. Apost. L. VII. c. 41. ²⁾ S. Ambrosiu de Sacr. l. I. c. 2.

³⁾ Tert. adv. Prax. c. 26. Pandaec. Beveregii t. II. an. can. ap. 50.

⁴⁾ S. Atanasiu de par. 2. qaest. 94.

¹⁾ Fapt. VIII. 14—17. ²⁾ Ioan. II. 20. ³⁾ Broughton Lex. cuv. baptismus.

In fine avemu de insemnatu, că nasii la botezu tienu in mana si o luminare aprinsa. Acést'a inchipuiesce pre celea cinci fetióre intiepte din evangelia, care cu candelile aprinse au esitu intru intimpinarea mirelui ce veniá la nunta ¹⁾. Lumin'a aprinsa la botezu, ne aduce aminte inca si de cuvintele mantuatoriului: „Asia se lumineze lumin'a vóstra inaintea ómeniloru, ca ei se véda faptele vóstre celea bune, si se marésca pre parintele vostru celu din ceriuri“ ²⁾.

Dupa botezu si ungerea cu s. miru in secolii d'antai ai bisericeii, urmá immediatu impartasirea cu sant'a cuminecatura atátu la adulti câtu si la copii. Santulu Ciprianu ne spune, cum unu copilu micu, nevrendu se bee vinulu de cuminecatura, a trebuitu ca unu diaconu se-i deschida gur'a, si asia se-i tórne vinulu. ³⁾ Éra dupa cuminecare. neofitiloru, adeca celoru botezati, se dá lapte si miere de nutrementu, spre a inchipuí, că cei ce prin botezu s'a impartesitu cu corpulu si sangele lui Cristosu, vor fi mostenitorii patriei in care curge lapte si miere, adeca a imperatiei lui Ddieu.

Vincentiu Mangra.

Studie despre arta.

(Dupre Herbart.)

II.

Artele folosítorie.

Pre candu artele cele frumóse le esecutéza inventatorii ideiloru séu celu pucinu profesatorii idealuriloru aflate dejá — abstragundu firesce dela teatralisti si muzicanti — pre atunci vedemu, că artele cele folosítorie le esecutéza cáti trasi impinsi, numai se li solvéscá proprietariulu si se aiba de inainte planulu magistrului. De aici urméza, că la artele folosítorie nu potemu vorbí psihologice de reactiunea efep-turei asupra vointiei primitive, căci — pre candu la artele mai inalte se cumuléza totulu intru unu spiritu — pre atunci la ceste alalte se rarese si se impartiesce lucrulu intre fórte multe persóne, ca se nu fia nice unulu ingreunatu. De aici se nascu intrebările: producu ore artele folosítorie atáta, câtu receru trebuintiele consumatoriloru, ale lucratoriloru si ale proprietariului, care grigesce de esecutarea loru?

Ce se tiene de consumatori, aflámu o multime de casuri in care art'a ii seduce se risipésca bani si putere. Abstragundu dela luesulu celu escentricu, reflectámu cu deosebire la consumarea cea a priori stricatiósa a rachiului, pre carele nu-lu potu despartí de agronomi chiar nice dările cele cutropitorie si nice prediciele cele mai fulminante. Apoi si statulu se plange si dice, că e fórte greu a face legi prohibitive contra acestoru consumatori, deórace nu scii câtu se mergi de departe cu asprimea loru si nice că poti grigi intru tóte de esecutarea loru. Aici éra si simtimu necesitatea moralului si apostolii lui — invetiatorii si preotii — au sacra detorintia se-si puna in misicare tóte poterile spiritului loru. Aflámu apoi si casuri extreme căror'a li dice legea „veto.“ Dar' dacă statulu pretende a fi bine organizatu, atunci trebuie se si documenteze acést'a prin fapte, va se

dica trebuie se scie aflá si legi prohibitive, care potu promová binele cetatieniloru sei, adeca ucidu coruptiunea; numai câtu intru statorirea atároru legi nu e permisu se considere numai artele.

Principiulu celu mai insemnatu pentru promovarea bunastarei comune se póte esprimá astu-feliu: Se cautámu totu ce se póte folosi, se-lu prelucrámu si se-lu intrebuintiámu câtu se pote mai bine. Campulu, care nu produce gráu séu alte frupte, se-lu semenámu cu paduri, ori se-lu facemu pasiune oiloru si albineloru; la nece unu casu se nu-lu lasámu desiertu, căci desiertulu striga catra omenii din giurulu seu, de ce nu-lu folosescu. Dacă nu au lipsa acesti ómeni de ceea ce ar' potea produce cutare campu, oferésca-lu altor'a, căci multe sunt lipsele omneseci. In casuri de aceste se voru escusá póte multi si voru dice, că au alte ocupatiuni multu mai interesante; dar' ast'a insemnéza nici mai multu, nici mai pucinu decâtu, că respectiviloru nu li jace la inima binele comunu, ceea ce nu e cuvenintiosu nici in genere, nici in specia. Apoi mai pretotindenea se afla destui perdevéra, cari si de sila facu servitie naturei, daca e avisata la diligentia ómenésca. Din ori ce punctu de vedere e mai consultu se aplicámu la lucru pre furi si lotri. decâtu se-i lasámu se móra prin temnitie. In fine scie tóta lumea, că unde se preface professiunea in datina, acolo nu remane nici unu lucru neprobatu, daca promite numai cev'a sperantia de profitu. Ér daca lipsescu scótele necesarie, punctulu principalu de a promová bunastarea jace intru a implé lacun'a acést'a simtita.

Venindu acum la lucratori aflámu, că pentru densii valoréza altu principiu si anume: nu e permisu se-ii intrebuintieze omulu numai ca miEDIU, căci chiar ocupatiunea loru contine o parte din scopulu, pentru care se efeptuiesce art'a. Scopulu omului nu e numai se posieda, ci si se intreprinda ceva; obiectele necesarie se nu le privimu numai ca marf'a gat'a spre servitiu. ci si ca obiecte ale intreprinderii. Unii afirma, că omanii ar potea prestatá ceva mai bunu, decâtu lucrulu maniloru; e bine! dorimu se aiba dreptu in genere; dar' sunt multi si de aceia, cari nu-su bunu decâtu se lucre cu palm'a séu si daca ar póte fi capabili de cultura mai inalta, nu-si afla loculu corespundietoriu.

Cu aceste sta in legatura intrebarea despre introducerea masineloru si despre folosirea inventiuniloru celoru nóue, spre a scurtá lucrulu celu indelungatu, carea o afirmámu a priori, fora ca se ne luámu dupa gurele cele rele, care dicu, voi u traí si eu ca tataulu meu etc. E de lipsa numai se ni cunóscemu ómenii, se esaminámu bine spre ce are aplicare unulu fia carele si care professiune e acomodata pentru unulu fia care, ceea ce o vomu scí numai, daca vomu tractá antropologia pre bas'a psihologiei.

Mai pucina multumire secerá proprietarii, cari oferescu capitalulu. Presupunendu, că ei se apuca de cutare professiune numai ca se castige, atunci i-vedemu independent atátu intru proiectarea obiectelor de lucratu, câtu si intru alegerea miEDIELORU artificióse si a lucratoriloru, prin cari au se efeptuiesca marf'a respectiva. Numai spiritulu comercialu i-face fabricanti; daca se intempla cumva se póta usurá mai bine intr'o casa cambiala séu cu nisce hartii de statu, atunci inchidu fabriciele si art'a cersiesce pre la usiele altor'a. — De unde s'ar potea incepe inbunatatirea proprietariloru? Modulu celu mai usioru ni-lu oferescu deosebirea de onóre. Celu ce voiesce numai bani, acél'a nu póte ajunge, fora numai la bani; dar' celu ce-si intrebuintiéza averea si diliginti'a intru alegerea, concentrarea si exercitarea lucratoriloru pentru ca se-si impreuneze profitulu cu folosirea unei marfe escelente, acél'a merita locu onorificu si statulu nu va in-tardíá a i-lu infrumsetiá dupa cuvenintia.

Cestiunea inse e mai profunda si atárna dela intrebările urmatorie: cinev'a a asudatu multu pana a castigatu o avere mare; acum densulu móre si testéza totu la altulu; póte

¹⁾ Mat. XXV. 1—13. ²⁾ Mat.V. 16. ³⁾ Prougthon Lex. cuv. baptismus.

intrubuintiá acest'a dupa placu averea amintita? séu nu se voru pune si nisce margini candu-va, care se opréscá gramadirea mai multoru averi preste olalta? séu in fine, daca posiede cineva o avere mare, nu se voru pune si nisce conditiuni, care se-i demande se o-folosésca intru promovarea binelui comunu, pentru-ca se simtiésca si societatea o recompensa, daca suferé prin neegalitatea proprietatii?

Valorea miluriloru ori se dicemu a chilometriloru patrati atârna dela numerulu locuitoriloru. Nu ne tememu nici odata de crescerea populatiunei; dar' ne inspaimantéza multi barbati de statu prin respunsulu loru temerariu candu i-intrebâmu despre cauzele emigratiunei. In locu se pregatesca tut roru de lucru, nici cá li-pasa de emigratiuni, deórece nu sciu, cá forti'a staturiloru cresce proportionalu cu populatiunea, carea ar' produce bucuria nespusa, daca s'ar introduce unu sistemu de arte perfectu. Dar si in staturile celea mai avute observâmu acum o incordare prea mare, acum o apathia nespusa, si apoi schimbându-se câtu de pucinu impregiurârile, pretotindenea una panica teribila, ceea ce nu insemnéza alt'a, de câtu nesecuritate publica.

Comerciantele — antipodulu artistului — se dedâ cu schimbarea norocului, care i procura celu pucinu petrecere daca nu avere; calculéza fórté ageru, de aceea nici nu-lu prea insiela viati'a eterna; interesulu seu e celu mai simplu din lume, dar' profesiunea sa e cea mai nestatornica pentru-câ, dupa ce si-a adunatu si si-a asecuratu pentru sine cutare capitalu, nu mai cugeta cá averea privata susta sub concessiunea si securitatea societatii si cá mai potu ocure si de acele casuri juridice, care ti-potu nemief intr'unu momentu fruptulu adunatu in mai multi ani.

Si se nu aiba óre mai mare insemnatare spiritulu comercialu? Se pare, cá da! pentru-câ altmentrea nu s'ar ocupâ cu comerciulu atâti'a barbati respectabili. Se nu uitâmu cá pre umerii comerciantelui jace periclulu de a impreunâ lucrulu si consumulu, ca se se sustiena imprumutatu, prin urmare a lui trebuie se fia si plat'a. Dar se fimu precauti ca se nu ni-se obruda cumva vre o magire. Persónele nu ne voru insielâ, pentru-câ ele si-potu intrebuintiá averea intru unu modu fórté nobilu, fora ca se simtiésca ceva de ast'a spiritulu comercialu. Bogatulu póte face multime de fapte bune, póte deveni chiar mecenatele artistiloru si póte stimâ si promovâ totu ce e frumosu si bunu. Si de ce se nu fia chiar comerciantele acestu bogatu? Profesiunea sa i-procuréza ca si una masina miediele de a face bine. Nu suntemu de locul locului seriosi, candu asemenam profesia comerciantelui cu o masina mórtá, pentru cá si in comerciantele sunt concentrate mai multe masse de representatiuni; un'a apartiene spiritului comercialu, ér cealalta bogatului, carele si-folosescé bunurile sale, fora se mai cugete la originea loru. Daca se nobilitéza spiritulu comercialu, atunci trebuie se se nobiliteze si comerciulu si se imbrace oresi-cumu haina de arta, cu tóte cá si acum nu face alt'a, de câtu aduna bani; vremu se dicemu, cá comerciulu trebuie se urmarésca unu scopu mai inaltu. Dar' fiindu-câ intentiunea comerciului e indreptata si in casulu acest'a totu spre bunuri, bunurile aceste trebuie sè se acomodeze conceptului de a fi intrebuintiate. Daca póte aretâ comerciantele punctulu, in carele promovéza profesiunea sa artele indigene, atunci si numai atunci apare spiritulu seu de nobisatu; atunci nu ni remane de câtu se dorimu, ca esemplulu seu se cucerésca publiculu, pentru ca se-i tinda mana de ajutoriu, cá-ce altcumu publiculu nu-i va premerge neci odata, pentru cá — fiindu vorb'a de cumperare — omulu se duce acolo, unde capeta marfa cea mai buna si mai ieftina; pre candu, daca s'ar realisé cele de susu, tier'a s'ar implea de artisti si totu de un'a amu avea la dispositia marfele cele mai bune.

Privindu artele folositorie in totu complexulu loru, aflâmu cá forméza unu sistemu, carele coincide cu necessitatile, pentru cá voiescu se li satisfacá si se nu remana cum va neintrebuintiata cutare potere artistica. Sistemulu

acést'a trebuie se aiba legi determinate, pentru-câ daca se ivescu si disparu intr'un'a multime de semiartisti, candu póte fi vorb'a despre ecilibriulu d'intre arte si necesitati? De securu numai atunci, candu va scí publiculu cum are se judece pre acelu pretinsu artistu, pentru ca se nu vina in pusetiunea de a favorí pre celu ce produce marfa rea. Fora legea necesarie, cumu s'ar potea stirpi marfele cele de totu ieftine, pre care le recomanda numai form'a esterna? Preparatorii acestoru marfe sunt siliti se emuleze intre sine si n'au altu scopu, de câtu castigulu loru propriu. Apoi la densii nici nu póte fi vorb'a de spiritu artisticu, pentru cá acest'a nu se intereséza de emulanti, ci numai de obiectele respective. Chiar si lucratoriulu celu mechanicu produce lucru bunu, daca are ceva cuscientia artistica, pre candu fora de acést'a lucrulu nu merita nemicu.

Ce face comerciantele, candu lu-cuprinde teama de multimea concurentiloru? Se apuca si scade pretiulu marfei sale, de unde apoi produce suspitiune in cumperatori; se dedâ apoi se vinda in scurtu timpu marfa multa si nu precepe cum póte stá morfa buna nevenduta. Comerciu si amurtiesce; acum castiga, acum pierde; candu castiga se emotiunéza si candu pierde desperéza; intrensulu nu mai poti aflâ judeca sanetósa; indesiertu vine apoi moralistulu si i predica de virtute si crima séu preotulu de pecatu si rescumperare, cá-ci neci unulu nu-lu pote consolâ.

Abstragundu in câtu-va dela Franci'a si Angli'a, aflâmu casulu amintitu prin tóte staturile Europei, si ast'a o dicemu, pentru-câ pretotindenea au inundatu industri'a francesa si anglesa. Montesquieu si Rousseau potu fi mandri de viati'a loru, pentru cá principiile loru au coplesitu lumea.

In desiertu s'a incercatu Germani'a se concureze cu Franci'a, cáci bas'a desvoltarei sale a fostu nenaturala; a fostu silita dar' se se rentorca la ale sele, adeca se se reformeze pre temelii naturale. In desiertu se opintesce si statulu nostru se ajunga culmea, cáci nu-i va succede mai nainte de ce si-va luá de basa nisce principie, care sunt in stare se promoveze intru tóte privintiele bunastarea tuturoru cetatianiloru. Lumin'a straina e numai licurire, ce e dreptu mai buna de câtu intunereculu, dar' are lipsa de alt'a, cáci altmentrea vomu retaci popuria si nu vom scí face deosebire intre lucrurile, care posedu si interesu moralu pre langa celu mercantilu.

Statulu nostru nu vine in contactu cu mârile, prin urmare neci nu ni-potemu deschide piatie dupa placu. Avemu inse unu pamentu manosu sub una clima favoritoria. Se recere numai ca regimulu se fia alu tieri intrege si nu numai alu unei natiunei; regimulu se imparta toturoru la timpu din mana plina ajutoriulu necesariu; se grigésca de canaluri, care scutescu agrii de esundâri si i-provedu in timpuri secetóse cu umedieli'a necesaria; se recere preste totu unu sistemu ratiunалу, cáci sistemele false sunt numai catúsie, ale caroru urmari le póte profeti fia carele fora nici o greutate.

Intoreundu-ne specialu catra natiunea nóstra cea atâtu de asuprita, ca si in timpurile fatali ale aprobatoru si compilatoru, graimu din sufletu catra inteligentia in genere si catra preoti si invetiatori in specia, se nu lase neci unu momentu neintrebuintiatu, ci se abata poporulu dela totu ce sugruma artele nóstre folositorie; se-i recomande pre acele, ale caroru trebuintie le simtiesce poporulu insusi, si preste totu se nu-lu lase se consume mai multu, ci mai bine mai pucinu de câtu pote produce braciulu seu. Spuneti poporulu mai departe, cá lucrulu nu produce numai castigu, ci te desvétia de lene si sedesce moralu; intru consumare se fia poporulu moderatu si se considere poruria la sanetate si la moralu. Lucrulu, care lu-prepara séu lu-intrebuintiéza poporulu, se nu fia neci odata reu, duru ori numai cu splendóre amagitoria; e multu mai bine sè se de

déu omulu cu ce e bunu si corespondietoriu precepteloru artei, căci atunci se nobilitéza gustulu preste totu si in specia gustulu celu adevératu moralu; atunci va castigá si biseric'a întielesu adevératu, căci nu va mai esistá iritamentulu spre pecatu, séu nu in mesura asiá mare ca si astadi.

(Va urmá.)

Diverse.

+ **Sinodutu bisericeii ortodoxe a Romaniei** in sesiunea din Novembre a. tr. între altele, a adusu si urmatorele decisiuni: 1) Sè se tiparésca cartea intitulata „Renduiél'a de Te-deum la diferite ocasioi“ întocmita si prezentata sinodului de Preasantifulu Episcopu Melchisedec. 2) Sè se introduca cantarea de Te-deum la anulu nou, precum si in dilele de 14 si 29 Augustu, candu se incepu cursurile la scolele primarie si secundarie, si in 29 Iuniu candu se termina anulu scolariu, cu întrevénire la guvernul ca acésta mesura sè se aplice lo tóte scolele din tíera. 3) In privint'a cercetarei cartiloru de invetiamentu religiosu, dupa prezentarea reportului a unei'a din comisiuni, relativu la catechismurile deja cercetate, s'a decisu a se pune in vederea ambeloru comisiuni din Bucuresci si lassi a grabi si cu cercetarea celorlalte carti. 4) Relativu la admiterea persóneloru recomandate pentru calugarie s'a decisu a se admite numai celea inaintate in versta, care cauta mântuirea sufletului, si din celea mai tinere numai acelea, care sunt strictu necesare pentru servitiulu bisericescu.

** **Distinctiuni bisericesci.** In biseric'a Rusiei, cea d'antaiu distinctiune pentru bun'a conduita si zelu in implinirea datorieloru clericiloru (nu studentii), este binecuvéntarea santului sinodu, carea e de dóue feluri, un'a înscrisu, alta verbalu comunicata prin episcopulu eparchialu. Astfeliu de distinctiuni se dau si laiciloru, cari esceléza in fapte filantropice. Alu doilea gradu de distinctiune se dá, dupa 3 séu 4 ani de servitiu, preotiloru pentru zelulu si activitatea loru pastorala, prin trimeterea unei scofi de catifea, pe carea preotulu o porta candu severiesce ori ce servitie religiose. Alu treilea gradu este trimiterea totu din partea sinodului a unui culionu de catifea, care se dá numai dupa unu servitiu de 7 ani. Cu acest'a preotii umbra si pe strade. Alu patruea gradu de distinctiune este rangulu de protoiereu.

+ **Intunecime totala de luna.** La $27/15$ a lunei curente avemu ocaziune se vedemu in natura unu fenomenu interesantu, carele merita atentiune. Lun'a séu trabantulu pamentului suferu intunecime totala. Pre la 5 si 58 minute incepe a se intuneca partea de catra resaritu si apoi la 6 óre si 55 minute va fi intunecata intréga lun'a. La 8 óre si 32 minute érași incepe a se vedé partea, carea fu mai antaiu intunecata si apoi pre la 9 óre si 29 minute érași vomu vedé lun'a in tota splendorea sa, se precepe de sine cá, numai fiendu seninu.

= **Cabinetulu ministerialu din Romania.** In medioculu pericoleloru, de cari este atátu de multu amenintiata Romania facia cu evenimentele ce se petrecu in orientulu Europei, fú cercetata si de o crisa ministeriala. Caus'a acestei crise se dice a fi fost diferintiele de opiniuni între dlu Mitica Sturdza si majoritatea cabinetului asupra situatiunei finantiari a tierii. Dlu Sturdza se fi pretinsu adeca desarmare din punctu de vedere alu economiei. Dupa scirile cele mai nóue inse, dlu Brateanu i a succesu, pre langa unele concessiuni a recastigá pre dlu Sturdza. Cabinetulu s'a reconstituitu astfeliu: dlu Ioanu Brateanu prim-ministru si la interne; dlu Demetriu Sturdza la finantie; dlu Campineanu la justitia; dlu Docanu la lucrarile publice; dlu Ionescu la esterne; dlu Chitiu la culte. Portfoiulu pentru resbelu este vacantu.

□ **Doúe crime de lesa maiestate!** „Gazet'a Transilvaniei“ din Brasiovu publica in nrulu 6 de estu timpu o corespondentia din Praga, in carea vorbesce despre con-

fiscarea nrulu 16 alu diariului „Politik“ de acolo, pentru unu articolu datatu din Pesta, referitoriu la epistol'a lui Kossuth catra alegatori si czegledani, resp. despre comentariile unoru puncte ale acelei epistole prin „Albina“, prin „Hon“, si prin „Ellenör“. Acea epistola a lui Kossuth si aceste comentarii ale numiteloru foi, aici la noi in Ungaria nime sub sóre nu le ar fi tienutu de criminali, precandu tribunalulu imperatescu din Praga, dup'o procedere obiectiva prin sentintia formalu le-a condamnatu la confiscare, constatandu in ele de doue ori crim'a de lesa Maiestate, si odata pe de asupra delictulu turburarii de pace si ordine. Corespondinti'a din Praga vré a aretá, ce deosebire mare exista in legi, in vederi si tendintie între partile Cis-si Transilaitane ale monarchiei nóstre! Pré interesante este, cum incepe acea corespondentia cu picant'a întrebare: „Ce este mai reu, séu ce este mai bine: a-ti pune pumnulu in gura, ca se nu poti grai adevérulu, séu se ti se ierte a vorbi adevérulu si apoi se ti se sparga capulu pentru elu?“ Si apoi adaoge: Veti dice dóra, cá este lucru de gustu; pareni-se inse cá este mai multu lucru de caracteru. Celu ce ti-pune pumnulu in gura, scie se apretiuésca efectulu adevérului odata pronunsiatu; celu ce te lasa, se vorbesce ce vei vré, si daca nu i place ceea ce ai disu, te ia la trei parale si te fréca bine, fora se-i pese de consecintie. In monarchi'a nóstra avemu esemplulu ambeloru maniere.“ Adeca: in partile Cisilaitane confiscarea si procedur'a obiectiva; in partile ungunene libertatea absoluta de pressa, dar pedepsele grave prin iurii. Acést'a este e cestiune apartinetória mai multu domeniului fiziologiei, decâtu alu politiceii, din acestu punctu de vedere merita, ca s'o notámu si noi. — Se dá cu socotéla, cá autorulu atátu alu articolului confiscatu din „Politik“ cátu si alu corespondintiei din „Gazeta Transilvaniei“ ar fi B. . . ceea ce ne aréta terene noue de activitate a densului. Sperámu, cá si fóia nóstra va inregistra tractate de interesu publicu esite din pén'a acestui barbatu atátu de stimatu inaintea publicului romanu.

* (**Himene.**) Ioanu V. Bogdanu, prof. la scól'a tractuala din Világos, in 27 Ian. v. a condusu la altariu pre Dsior'a Teodor'a Arcosi din Aradu. — Nicolau Bogdanu in 30 Ian. si-a serbatu cununi'a cu Dsior'a Mari'a Florescu, din Aradu.

Redactoru respundietoriu: **Vincétiu Mangra.**

CONCURSU.

1—3

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu suplentu la class'a II. rom. gr. or. din Giula-magiara, (Dieces'a Aradului, inspectoratulu Giulei, cottulu Békés) prin acést'a se escrie concursu cu terminu pana in 24. februariu vechiu a. c. éra alegerea se va efectuí in 27. a acelei luni.

Emolumentele anuali — staverite de sinodulu parochialu — sunt: 300 fl. v. a. in bani gata, 2. stengeni de lemne pentru invetiatoriu, cortelu, si stólele indatinat dele inmormentari.

Recurrentii sunt avisati: ca recursele provédute cu testimoniu de preparandia si de calificatiune, se le subscérna inspectorelui cercualu Rss. Dnu Moise Bocsianu in Kurtics (per Arad), si intr'o dumineca — nainte de alegere — sè se presente la s. biserica pentru de a-si aretá destertitatea in cantare. — Cei cu clase voru fi bine primiti.

Datu din siedinti'a comitetului parochialu gr. or. din Giula-magiara, tienuta in 26. Ian. 1877.

Pentru comitetulu parochiale:

Iosifu Besanu m. p. presiedinte.

In contielegere cu **Moise Bocsianu** m. p. insp. cer. scol.